

Obsah

<i>Byl jednou...</i>	9
Minulost a vzpomínka • Než se objevil člověk • Obrovští ještěři • Země bez života • Slunce bez Země • Co jsou dějiny?	
<i>Největší vynálezci, jací kdy žili</i>	12
Heidelberská spodní čelist • Neandertálský člověk • Prehistorie • Oheň • Nástroje • Jeskynní lidé • Řeč • Malby • Kouzla • Doba ledová a starší doba kamenná • Mladší doba kamenná • Kolové stavby • Doba bronzová • Lidé jako ty a já	
<i>Země na Nilu</i>	18
Král Menes • Egypt • Hymna na Nil • Faraon • Pyramidy • Náboženství starých Egyptanů • Sfinga • Hieroglyfy • Papyrus • Převrat ve Staré říši • Achnatonovy reformy	
<i>Neděle, pondělí...</i>	25
Mezopotámie dnes • Vykopávky v Uru • Hliněné destičky a klínové písmo • Chammurabiho zákony • Kult hvězd • Původ názvů pro dny • Babylonská věž • Nabukadnesar	
<i>O jediném Bohu</i>	34
Palestina • Abraham z Uru • Potopa • Egyptské zajetí • Mojžíš a rok odchodu z Egypta • Saul, David, Šalomoun • Rozdělení říše • Zánik Izraele • Proroctví • Babylonské zajetí • Návrat • Starý zákon a víra v Mesiáše	
<i>T.y. u.m.í.š. č.í.s.t.</i>	38
Hláskové písmo • Féničané a jejich obchodní stanice	
<i>Hrdinové a jejich zbraně</i>	40
Homérovy písně • Schliemannovy vykopávky • Králové námořních lupičů • Kréta a labyrint • Dórské stěhování • Hrdinské zpěvy • Řecké kmeny a jejich kolonie	

Nerovný boj

46

Peršané a jejich víra • Kyros dobývá Babylon • Kambyses v Egyptě • Dareiova říše • Povstání ionských měst • První válečná výprava • Druhá válečná výprava a bitva u Marathonu • Xerxovo tažení • Thermopyly • Bitva u Salaminy

Dvě malá města v jedné malé zemi

52

Olympijské hry • Delfské orákulum • Sparta a spartánská výchova • Athény • Drakon a Solon • Lidové sněmy a tyranové • Periklova doba • Filozofie • Sochařství a malířství • Architektura • Divadlo

Osvícený a jeho země

59

Indie • Mohendžo-daro, město z doby Uru • Vpád Indů • Indogermánské jazyky • Kastovnictví • Bráhma a stěhování duší • „To jsi ty“ • Královský syn Gautama • Osvícení • Vykoupení z bolesti • Nirvána • Buddhovi následovníci

Velký učitel velkého národa

66

Čína před Kristovým narozením • Čínský císař a šlechta • Význam čínského písma • Konfucius • Smysl forem a zvyků • Rodina • Vládce a poddaný • Lao-c' • Tao

Největší dobrodružství

71

Peloponéská válka • Delfská válka • Filip Makedonský • Bitva u Chaironeie • Rozpad perské říše • Alexandr Veliký • Zničení Théb • Aristoteles a jeho vědění • Diogenes • Dobyetí Malé Asie • Gordický uzel • Bitva u Issu • Dobyetí Týru a Egypta • Alexandrie • Bitva u Gaugamely • Tažení do Indie • Póros • Alexandr jako vládce východu • Alexandrova smrt a následovníci • Alexandrijská knihovna

O nových bojovnících a nových bojích

82

Itálie • Řím a pověst o jeho založení • Boje patricijů s plebeji • Zákon dvanácti desk • Římský charakter • Vpád Galů • Dobyetí Itálie • Pyrrhos • Kartágo • První punská válka • Hannibal • Pochod přes Alpy • Quintus Fabius Maximus • Kanny • Poslední vzepětí • Scipionovo vítězství nad Hannibalem • Dobyetí Řecka • Kato • Zničení Kartága

Nepřítel historie 89

Císař Čchin Š'-chuang-ti • Pálení knih • Knížata z provincie Čchin a jméno Čína • Čínská zeď • Dynastie Chan • Učení úředníci

Vládci západního světa 92

Římské provincie • Silnice a vodovody • Legie • Bratři Gracchové • Chléb a hry • Marius • Kimbrové a Teutoni • Sulla • Vzbouření otroků • Julius Caesar • Boje v Galii • Vítězství v občanské válce • Kleopatra • Reforma kalendáře • Zavraždění Caesarovo • Augustus a císařství • Umění

Radostná zvěst 101

Ježíš Kristus • Kristovo učení • Kříž • Pavel v dopise Korintským • Císařský kult • Nero • Požár Říma • První pronásledování křesťanů • Katakomy • Titus rozbořil Jeruzalém • Rozprášení Židů

Jak se žilo v říši a na jejích hranicích 106

Činžovní domy a vily • Římské lázně • Koloseum • Arminius a bitva v Teutoburském lese • Hranice římské říše • Rozličná náboženství v římských vojenských oddílech • Trajánovy boje v Dácii • Boje Marka Aurelia u Vídně • Vojáctí císaři • Rozpad Itálie • Rozšíření křesťanství • Diokleciánova reforma • Poslední pronásledování křesťanů • Konstantin • Založení Konstantinopole • Rozdělení římské říše • Křesťanství jako státní náboženství

Bouře 113

Hunové • Vizigóti • Stěhování národů • Attila • Papež Lev Veliký • Romulus Augustulus • Odoaker a konec starověku • Ostrogóti a Theoderich • Ravenna • Justinián • Corpus iuris a Hagia Sofia • Konec Gótů • Langobardi

Začíná hvězdná noc 120

Temný středověk? • Víra a pověra • Svatí na sloupích • Benediktini • Záchrana antické kultury • Význam klášterů • Chlodvíkův křest • Role kněží v říši Merovejců • Bonifác

Není Boha kromě Boha a Mohamed je jeho prorok 125

Arábie, pouštní země • Mekka a Kaaba • Mohamedův původ a život • Pronásledování a útěk • Medina • Boj o Mekku • Poslední kázání • Dobyť Palestiny, Persie a Egypta • Požár alexandrijské knihovny • Obléhání Konstantinopole • Dobyť severní Afriky a Španělska • Bitva u Tours a Poitiers • Kultura Arabů • Arabské číslice

Dobyvatel, který uměl i vládnout 134

Merovejci a majordomové • Franská říše • Karel Veliký • Boje v Galii, Itálii a Španělsku • Avaři • Války se Sasy • Hrdinské písně • Korunování na císaře • Poselství Hárúna ar-Rašída • Rozdělení a rozpad karolinské říše • Svatopluk • Vikingové • Normanské říše

Boj o vládu nad křesťany 141

Východ a Západ v karolinské době • Kulturní rozkvět v Číně • Vpád Maďarů • Král Jindřich • Ota Veliký • Rakousko a Babenberkové • Lenní právo a nevolnictví • Hugo Kapet • Dánové v Anglii • Duchovní léno • Spor o investituru • Řehoř VII. a Jindřich IV. • Canossa • Robert Guiscard a Vilém Dobyvatel

O rytířích 148

Rytíři a jezdci • Hrady • Nevolníci • Páže, panoš, pasování na rytíře • Rytířské povinnosti • Služba dámě • Turnaje • Rytířské básnictví • „Píseň o Nibelunzích“ • První křížová výprava • Gottfried z Bouillonu a dobytí Jeruzaléma • Význam křížáckých výprav

Císaři za rytířských časů 155

Fridrich Barbarossa • Výměnný obchod a peněžní hospodářství • Italská města • Císařství • Odpor Milána a jeho pád • Slavnost pasování na rytíře v Mohuči • Třetí křížová výprava • Fridrich II. • Guelfové a ghibellini • Inocenc III. • Magna charta • Vládci na Sicílii • Konec štaufovského rodu • Džingischán a vpády Mongolů • Doba bez císaře a pěstní právo • Pověst o hoře Kyffhäuser • Rudolf Habsburský • Vítězství nad Otakarem • Počátek habsburské moci

Města a jejich obyvatelé

168

Trhy a města • Obchodníci a rytíři • Cechy • Stavba katedrál • Žebraví mniši a kazatelé • Pronásledování Židů a kacířů • Papeži v babylonském zajetí • Stoletá válka s Anglií • Jana z Arku • Dvorský život • Univerzity Karla IV. a Rudolfa Zakladatele

Nový věk

176

Florentští občané • Humanismus • Znovuzrození antiky • Rozkvět umění • Leonardo da Vinci • Medicejští • Renesanční papežové • Nové myšlenky v Německu • Knihtisk • Střelný prach • Konec Karla Smělého • Maxmilián, poslední rytíř • Lancknechti • Boje v Itálii • Maxmilián a Dürer

Nový svět

183

Kompas • Španělsko a dobytí Granady • Kolumbus a Isabela • Objevení Ameriky • Novověk • Kolumbův osud • Dobyvatelé • Fernando Cortés • Mexiko • Montezumova smrt • Portugalci v Indii

Nová víra

192

Stavba chrámu sv. Petra v Římě • Lutherovy zásady • Hus, Lutherův předchůdce • Spálení papežova dopisu • Karel V. a jeho říše • Vyplenění Říma • Říšský sněm ve Wormsu • Luther na Wartburgu • Překlad bible • Zwingli • Kalvín • Jindřich VIII. • Úspěchy Turků • Rozdělení říše

Církev bojující

198

Ignác z Loyoly • Tridentský koncil • Protireformace • Bartolomějská noc • Filip II. • Bitva u Lepanta • Odpadnutí Nizozemska • Královna Alžběta • Marie Stuartovna • Zánik španělského loďstva • Anglické obchodní stanice v Americe • Indické obchodní společnosti • Počátky anglické světovlády

Strašlivá doba

205

Pražská defenestrace • Třicetiletá válka • Gustav Adolf • Valdštejn • Vestfálský mír • Zpustošení Německa • Pronásledování čarodějnic • Vznik vědeckého obrazu světa • Přírodní zákony • Galilei a jeho proces

- Jeden nešťastný a jeden šťastný král* 211
Karel I. Stuart • Cromwell a puritáni • Vzestup Anglie • Bohatství Francie • Richelieuova politika • Mazarin • Ludvík XIV. • Královo vstávání • Versailles • Peníze pro krále • Bída rolníků • Loupeživé války
- Co se mezitím událo ve východní Evropě* 218
Turecké výboje • Povstání v Uhrách • Obléhání Vídně • Jan Sobieski a osvobození Vídně • Princ Evžen Savojský • Ivan Hrozný • Petr Veliký • Založení Petrohradu • Karel XII., švédský král • Jízda do Stralsundu • Rozšíření ruské moci
- Skutečně nová doba* 225
Osvícenství • Tolerance, rozum a lidskost • Kritika osvícenství • Vzestup Pruska • Fridrich Veliký • Marie Terezie • Pruská armáda • Velká koalice • Sedmiletá válka • Josef II. • Zrušení nevolnictví • Překotné reformy • Americký boj za nezávislost • Benjamin Franklin • Lidská práva a černošští otroci
- Násilný převrat* 232
Kateřina Veliká • Ludvík XV. a Ludvík XVI. • U dvora • Venkovští šlechtici jako soudci • Rokoko • Marie Antoinetta • Svolání generálních stavů • Útok na Bastilu • Vláda lidu • Národní shromáždění • Jakobíni • Gilotina a revoluční tribunál • Danton • Robespierre • Hrůzovláda • Vítězství nad cizími vojsky • Rozum • Direktorium • Sousední republiky
- Poslední dobyvatel* 240
Napoleon na Korsice • Do Paříže • Obléhání Toulonu • Dobytí Itálie • Výprava do Egypta • Státní převrat • Konzulát a Napoleonův zákoník • Císař Francouzů • Vítězství u Slavkova • Konec říše římské německého národa • František I. • Kontinentální blokáda • Vítězství nad Rusy • Španělsko a gerila • Aspern a Wagram • Německé povstání • Velká armáda • Ústup z Ruska • Bitva u Lipska • Vídeňský kongres • Napoleonův návrat z Elby • Waterloo • Sv. Helena
- Člověk a stroje* 253
Biedermeier • Parní stroj • Parolod' • Lokomotiva • Telegraf • Přádelský stroj a mechanický tkalcovský stav • Uhlí a železo

• Rozbíjení strojů • Socialistické myšlenky • Marx a jeho učení o třídním boji • Liberalismus • Revoluce v roce 1830 a v roce 1848

Daleko za oceány

261

Čína do 18. století • Opiová válka • Tchajpchingské povstání • Úpadek Číny • Japonsko kolem roku 1850 • Revoluce za obnovení císařovy moci • Modernizace Japonska s cizí pomocí • Amerika od roku 1776 • Otrokářské státy • Sever • Abraham Lincoln • Občanská válka

Dvě nové říše v Evropě

268

Evropa po roce 1848 • Císař František Josef a Rakousko • Německý spolek • Francie za Napoleona III. • Rusko • Konec španělské moci v Jižní Americe • Osvobození balkánských národů • Boj o Konstantinopolis • Sardinské království • Cavour • Garibaldi • Bismarck • Reforma armády v rozporu s ústavou • Bitva u Hradce Králové • Sedan • Založení německé říše • Pařížská komuna • Bismarckova sociální reforma • Propuštění

Boj o rozdělení zeměkoule

275

Průmysl • Trhy a surovinové zdroje • Anglie a Francie • Rusko-japonská válka • Itálie a Německo • Závody ve zbrojení • Rakousko a země na východě • První světová válka • Nové zbraně • Revoluce v Rusku • Amerika zasahuje • Mírový diktát • Pokrok vědy • Konec

Kousíček světových dějin, který jsem sám zažil – oblédnutí zpět

285

Růst počtu obyvatel na zeměkouli • Porážka centrálních mocností v první světové válce • Rozdmýchávání nenávisti • Zmizení tolerance z politického života v Německu, Itálii, Japonsku a v Sovětském svazu • Hospodářská krize a začátek druhé světové války • Propaganda a skutečnost • Vyvražďování Židů • Atomová bomba • Kladné stránky vědeckého rozvoje • Zhroucení komunistických systémů • Mezinárodní humanitární pomoc jako důvod k naději

Život a dílo Ernsta H. Gombricha

297